

Pestprotocol

Uit: Gedragscode SKO F&V, Hoofdstuk 4

4. Pesten

Pesten op school is een ingewikkeld probleem, dat serieus moet worden aangepakt. Een eerste vereiste daartoe is dat alle betrokkenen, personeelsleden, ouders en leerlingen, pesten als een bedreiging zien en derhalve bereid zijn het te voorkomen of te bestrijden. Indien geen pestprotocol op school aanwezig is, geldt de onderstaande vijfsporenaanpak.

Het bevoegd gezag wil bij de aanpak van pesten op school uitgaan van de zogenoemde vijfsporenaanpak. Deze bestaat uit:

- *hulp aan het gepeste kind;*
- *hulp aan de pester;*
- *hulp aan de zwijgende middengroep;*
- *hulp aan de leerkracht;*
- *hulp aan de ouders.*

4.1 Vooraf ingevulde voorwaarden:

1. Door mondelinge en schriftelijke **informatie** worden betrokkenen op de hoogte gebracht van het probleem. Wat is pesten (≠ plagen), wat zijn de mogelijke gevolgen daarvan, hoe vaak komt het voor e.d.

2. Zowel de school als geheel als iedere leerkracht afzonderlijk proberen pesten te voorkomen.

Deze **preventieve aanpak** bestaat o.a. uit:

a. op schoolniveau:

- streven naar een goed pedagogisch klimaat;
- leerlingen veiligheid en geborgenheid bieden;

- regelmatig terugkerende aandacht voor pesten;
- ouderavond indien nodig;

b. op leerkrachtniveau:

- leerlingen duidelijk maken dat signaleren van pesten doorgegeven moet worden;
- leerkrachten noemen leerlingen niet met een bijnaam;
- leerkrachten maken geen opmerkingen over kleding en/of uiterlijk, die als kwetsend ervaren kunnen worden;
- er zijn gedragsregels voor leerlingen opgesteld door het team;
- leerkrachten stellen met de leerlingen gedragsregels op en zien toe op de naleving daarvan;
- van elke leerkracht wordt verwacht, dat hij/zij werkt aan positieve groepvorming:

. respect voor elkaars mogelijkheden en onmogelijkheden;

. samenwerken, elkaar helpen;

. respect voor elkaars spullen;

. niemand buitensluiten;

. naar elkaar luisteren bij beurten, spreekbeurten;

. ruzies uitpraten, goed maken, e.d.

3. Leerkrachten kunnen **signaleren** als pesten desondanks optreedt. Van iedere leerkracht mag worden verwacht, dat hij pesten kan signaleren.

4. De leerkracht **neemt duidelijk stelling**. Indien de leerkracht pesten heeft gesignaleerd, geeft hij duidelijk aan, dat hij dergelijk

gedrag verafschuwt en afkeurt. Hij probeert zicht te krijgen op de oorzaak en de omvang van het pestgedrag en de mogelijke gevolgen voor het slachtoffer. Hij probeert het invoelend vermogen van de pester en van de zwijgende middengroep te vergroten.

5. Wanneer het pesten, ondanks alle inspanningen, doorgaat of opnieuw de kop opsteekt, gaat de school, respectievelijk de leerkracht over tot een **directe curatieve aanpak**. Hierin staat de leerkracht niet alleen: er kan een beroep worden gedaan op de IB-er, de RT-ers, de leerkrachtcoach. Gekozen kan worden voor een leerlingbespreking in het team. Daarnaast kan gebruik worden gemaakt van het abonnement Ongewenste Omgangsvormen vanuit het bureau Voorkoming KinderMishandeling. Het team is in zijn geheel verantwoordelijk voor het welzijn van alle leerlingen.

De directe, curatieve aanpak bestaat uit twee methoden:

- a. de niet-confronterende methode;
- b. de confronterende methode.

ad a. de niet-confronterende methode:

Deze methode wordt toegepast als de leerkracht vermoedt dat er sprake is van 'onderhuids' pesten. Hij schakelt collega's in om vermoedens vast te stellen. Ondertussen kan de leerkracht een algemeen probleem aan de orde stellen om zo bij het probleem in de klas te komen (ook om een eerste "signaal" af te geven). Mogelijke onderwerpen: oorlog-vrede, gevoel van overwinnaars en overwonnenen, mensenrechten, rechten van het kind, machtsmisbruik in het algemeen, kindermishandeling door volwassenen. Praten over buitensluiten in het algemeen en buitensluiten in de klas. Wachten op een moment dat de

leerkracht of een collega het daadwerkelijk ziet en dan duidelijk stelling nemen.

ad b. de confronterende methode:

Deze methode past de leerkracht toe, als een leerling voor zijn ogen lichamelijk of geestelijk wordt mishandeld. De leerkracht neemt eerst duidelijk stelling. De leerkracht voert met de klas een gesprek over pesten in het algemeen en spreekt met de leerlingen nadere regels af.

Hij behandelt het probleem bijvoorbeeld met de pestmap, of tijdens een bepaalde les, toont een videoband of voert een gesprek over de gevoelens van een gepest kind en/of de ouders van dit kind.

4.2 Hulp aan de pester

De leerkracht kan gebruik maken van hulp van bijvoorbeeld IB-er, RT-ers, de leerkrachtcoach of van het abonnement Ongewenste Omgangsvormen.

Een *straffend gesprek*: de leerling heeft zich niet aan de klassenregels gehouden en verdient dus straf. De straf dient een relatie te hebben met het pestgedrag.

De leerkracht voert een *probleemoplossend gesprek*, waarin hij de oorzaak van het pestgedrag probeert bloot te leggen.

Mogelijke oorzaken:

- vroeger zelf gepest;
- gebrek aan aandacht van de ouders;
- vaak lichamelijk gestraft;
- een reactie op smaak-, geur- of kleurstoffen (zeer zelden);

- niet gecorrigeerd worden bij agressief gedrag;
- slecht voorbeeld van ouders, leerkrachten of andere volwassenen;
- gedrag als gevolg van T.V.-geweld.

Als de oorzaak enigszins duidelijk is, probeert de leerkracht de *gevoeligheid* van de pester voor wat hij het gepeste kind heeft aangedaan te vergroten.

De leerkracht maakt afspraken met de pester over *gedragsveranderingen*. Aan het eind van de week komt de naleving ter sprake. De leerkracht kan een rollenspel laten spelen, waarbij de pester ervaart hoe het is om buitengesloten te worden. Als het bovenstaande niet helpt wordt een *gesprek met de ouders* aangegaan. De leerkracht vraagt hun medewerking om aan het pestprobleem een einde te maken. Dit gesprek met de ouders wordt pas nu gehouden omdat de meeste kinderen hun gedrag snel aanpassen als het pesten in een vroeg stadium wordt aangepakt. Soms is dit zelfs nodig om de pester te beschermen tegen mogelijk al te rigoureuus (lichamelijk) straffen door de ouders. Als het pestgedrag blijft voortduren wordt hulp van buitenaf ingeschakeld voor bijvoorbeeld een *sociale vaardigheidstraining*. Ouders dienen hiervoor toestemming te verlenen. Weigeren ouders en blijft de pester volharden in zijn gedrag, dan wordt overgegaan tot schorsing, eventueel gevolgd door verwijdering van de school.

4.3 Hulp aan het gepeste kind

Kinderen, die voortdurend worden gepest, reageren meestal met passief gedrag of juist met uitdagend gedrag. Beide vormen van gedrag zijn "aangeleerd" als reactie op het gepest worden. "Aangeleerd" gedrag kan weer "afgeleerd" worden. Vaak verdwijnt bepaald afwijkend gedrag als het pesten is gestopt.

Toch kunnen vormen van afwijkend gedrag ook langdurig aanwezig blijven. Vormen van afwijkend gedrag kunnen zelfs aanleiding zijn tot pesten.

De leerkracht kan gebruik maken van IB-er, RT-ers e.a. De leerkracht probeert leerlingen begrip en respect bij te brengen voor ieders eigenheid. De leerkracht probeert zo mogelijk de aanleiding tot pestgedrag bespreekbaar te maken.

Bij ernstige gevolgen van pesten probeert de leerkracht samen met de ouders het gepeste kind zijn/haar gevoel voor eigenwaarde terug te laten vinden. Zonodig wordt hierbij externe professionele hulp ingeschakeld.

4.4 Hulp aan de zwijgende middengroep

De leerkracht kan praten met de zwijgende middengroep over pesten en hun eigen rol daarbij. De middengroep wordt erbij betrokken door te overleggen over mogelijke oplossingen en over wat zij zelf kunnen bijdragen aan die oplossingen.

4.5 Hulp aan de leerkracht

De leerkrachten en de schoolorganisatie zoeken actief naar informatie over pesten als algemeen verschijnsel en over het aanpakken van pesten in de eigen groep en in de school.

Op schoolniveau dient er algemeen beleid opgesteld te worden rond veiligheid en pesten waarbij de gehele school betrokken is.

4.6 Hulp aan de ouders

Het personeel van de schoolorganisatie dient de ouders van het gepeste kind serieus te nemen. Leerkrachten geven de ouders informatie en advies over pesten en de manier waarop het wordt aangepakt. Het probleem wordt tussen de school en de ouders gezamenlijk aangepakt. Zonodig worden de ouders doorverwezen naar deskundige ondersteuning.

4.7 Vertrouwenspersoon - klachtencommissie

Indien de ouders van het gepeste kind vinden dat de leerkracht, resp. de school onvoldoende of onjuist heeft gehandeld, of indien naar de mening van de ouders niet het gewenste resultaat is bereikt, kunnen zij een klacht indienen bij de klachtencommissie. De klachtenregeling is te downloaden via www.skofv.nl/Organisatie/Klachtenregeling. Ook personeelsleden hebben uiteraard de mogelijkheid een klacht in te dienen bij de klachtencommissie als zij menen dat er onvoldoende of onjuist is gehandeld.